

פרפראות בפרשה

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

אייר התשפ"ה
מפטיר **והכהנים הלויים בני צדוק** (יחזקאל מד)
פרקי אבות פרק ד'

פרשת אמור

עלון פרפראות בפרשה וחינוכי תורה מ'א' ועד ת' על **פרשת השבוע** עניינא דיומא מפרשי ומדרשי חז"ל
התשובות מסודרות לפי סדר א-ב

בפרשת אמור 124 פסוקים = דיינים, עדים.

בפרשה 63 מצוות, מתוכן 24 מצוות עשה ו-39 מצוות לא תעשה. (ספר החינוך)

עשה: טומאת הכהנים לקרוביהם ובכללה שיתאבלו כל אחד מישראל על ששה מקרוביו הידועים. קידוש זרע אהרן. כהן גדול שישא נערה בתולה. מצות הקרבן להיות תמים. מצות הקרבן שיהיה משמנת ימים ולמעלה. קידוש השם. שביתה ביום ראשון של פסח. קרבן מוסף כל שבעת ימי הפסח. שביתה בשביעי של פסח. קרבן העומר של שעורים ביום שני של פסח. ספירת העומר. קרבן מנחה חדשה מן החטים ביום העצרת. שביתה ממלאכה ביום עצרת. שביתה ביום ראש השנה. קרבן מוסף ביום ראש השנה. תענית ביום עשירי בתשרי. קרבן מוסף ביום עשירי בתשרי שהוא נקרא ביום ראשון של חג הסוכות. קרבן מוסף בכל יום משבעת ימי חג הסוכות. שביתה ממלאכה ביום שמיני של סוכות. קרבן מוסף ביום שמיני של סוכות שהוא נקרא שמיני עצרת. נטילת לולב. ישיבת סוכה. **לא תעשה:** שלא יטמא כהן הדיוט במת זולתי בקרובים המובאים בכתוב. שלא ישמש כהן טבול יום עד שיעריב שמשו. שלא ישא כהן אשה זונה. שלא ישא כהן אשה חללה. שלא ישא כהן אשה גרושה. שלא יכנס כהן גדול באהל המת. שלא יטמא כהן גדול בשום טומאה במת. שלא ישא כהן גדול אלמנה. שלא יבעול כהן גדול אלמנה. שלא יעבוד כהן בעל מום. שלא יעבוד כהן בעל מום עובר. שלא יכנס בעל מום להיכל. שלא יעבוד כהן טמא. שלא יאכל כהן טמא תרומה. שלא יאכל שום זר תרומה. שלא יאכל תושב כהן ושכיר תרומה. שלא יאכל ערל תרומה. שלא תאכל חללה מן הקודש. שלא לאכול טבל. שלא נקדיש בעלי מומין להקריבם למזבח. שלא נתן מום בקדשים. שלא נשחט בעלי מומין לשם קרבן. שלא נקטרו אימורי בעלי מומין. שלא נזרק דם בעל מום על המזבח. שלא לסרס אחד מן המינין. שלא להקריב קרבן בעל מום מיד הגויים. שלא לשחוט בהמה ובנה ביום אחד. שלא לעשות דבר שיתחלל בו שם שמים בין בני אדם. שלא לעשות מלאכה ביום ראשון של פסח. שלא לעשות מלאכה ביום שביעי של פסח. שלא לאכול מתבואה חדשה קודם כלות יום ששה עשר בניסן. שלא לאכול קלי מתבואה חדשה עד היום ההוא. שלא לאכול כרמל מתבואה חדשה עד הזמן הנזכר. שלא לעשות מלאכה ביום חג השבועות. שלא לעשות מלאכה ביום ראשון של תשרי. שלא לעשות מלאכה בעשרה בתשרי. שלא לאכול ולשתות ביום הכיפורים. שלא לעשות מלאכה ביום ראשון של חג הסוכות. שלא לעשות מלאכה ביום שמיני עצרת.

ליל כ"ח באייר, מ"ג בעומר, הוא יום **פטירת שמואל הנביא זיע"א**, הנביא הראשון בשלשלת קבלת הנביאים, ורבים נוהגים לעלות לצינונו ולעורר זכותו, בהיותו שקול כמשה ואהרן, שנאמר (תהלים צט) **מִנְשֵׁה נֶאֱחָרָן בְּכַהֲנֵי וְשִׁמְוֵאל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ**.

תפילת חנה זוהי התפילה שהתפללה חנה בהיותה עקרה, ואכן נענתה וילדה את שמואל. מתפילה זו למדו חז"ל הלכות תפילה רבות. תוכנה של תפילה זו היא תפילת הודיה של חנה אמו של שמואל הנביא (שמואל א', פרק ב', פסוקים א'-י), ולאחר מכן לקט פסוקים שונים. מקובל לומר תפילה זו לאחר הדלקת נרות שבת, **כסגולה לזרע של קיימא ולגידול קל**. יש נוהגים לומר תפילה זו בכל בוקר קודם תפילת שחרית, **והיא סגולה להכרית את המזיקים והמקטרגים על התפילה**, שהרי נאמר בה: **הֲיֵהָה יִתְחַו מְרִיבָיו**. עוד בטרם לידתו הוקדש שמואל, על ידי חנה אמו, לעבודת ה' במשכן, והוא למשכן שילה עוד בהיותו פועט, שם גדל וחונן על ידי עלי הכהן, שהיה הכהן הגדול והשופט של אותה תקופה. במדרש מסופר שארבעים שנה לפני שנולד שמואל הנביא, יצאה בת קול משמים והכריזה ש'עתידי לעמוד צדיק אחד ושמו שמואל'. הודעה זו נודעה והתפרסה בעם ישראל ו'כל הנשים היולדות בנים - קראו בשמותם שמואל', ו'היה הבת קול מתמיד, וכך היו הנשים יודעות שלא נולד שמואל עדיין', והם המשיכו לתת את השם שמואל. וכשנולד שמואל בן חנה, פסקה הבת קול וידע כל ישראל כי נאמן שמואל הנביא. אמרו חז"ל ש'כל אותן הבנים שאימותם קראו לילדיהם 'שמואל' זכו לנבואה, והן הן חבל הנביאים המתנבאים. זהו פירוש הפסוק (תהלים צט) **שְׁמוֹאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ** מפני שנקרא שמו שמואל – נתנבאו'.

א"ר יהודה מאי דכתיב אל הנער הזה התפללתי הוה ליה למימר אל 'הבן' הזה התפללתי אלא אמרה חנה יהי רצון שבשעה שיגדל ישתדל בעבודת המקום, כמו עכשיו שהוא נער. וכל אדם שיזכה להיות בזקנותו כמו בנערותו יזכה למעלת שמואל הנביא, דכתיב (שם ב יט) **וַיִּמְעַל קֶטֶן תַּעֲשֶׂה לּוֹ אִמּוֹ וְהִעֲלָתָה לּוֹ מִיָּמִים יָמִימָה**, וכי תעלה על דעתך כך, אלא צדקתו וזכותו היה גדל עמו תמיד, בתפילת אמו. ולדעתיה דרבי יהודה מעיל ממש הוא כפשוטו. (וזהו חדש כרך א' בראשית דף יג עמוד א). שמואל הנביא נפטר בגיל 52, זמן קצר לפני סיום תקופת מלכותו של שאול המלך ונקבר ברמה, עירו.

רמז לתורה בקרבנות - **מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ לָחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנַי עֶשְׂרִינָם סֶלֶת תִּהְיֶינָה חֲמִץ תֵּאֲפִינָה בְּפֹרִים לִי-הַהֹוֶה**. (כג יז)
לָחֶם תְּנוּפָה זכר לתורה שנקראת לחם שנאמר (משלי ט ה) **לֶכֶן לִחְמוּ בְּלִחְמֵי. שְׁנַי עֶשְׂרִינָם** זכר לשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. **שִׁבְעַת כְּבָשִׂים** זכר לשבעה חומשי תורה. וכתוב (משלי ט א) **הַצֶּבֶה עֲמוּדֶיהָ שִׁבְעָה**. פר, אֵילִם שְׁנַיִם, שְׁעִיר עִזִּים, וְשְׁנַיִם כְּבָשִׂים הֵרִי י"ג, כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. י"ג אותיות בשמות האבות אברהם יצחק יעקב. וכולן רמז שהזכירה במקום עשייה. (רבינו אפרים)

סגולה להסרת הדאגות: יאמר מיד אחר ברכות השחר בלי הפסק כלל בשום דיבור, שלוש פעמים: 'מיכאל הכהן הגדול שר ואפוטרופוס של ישראל'.
(הגר"ח פלאג')

לְמַעַן יִדְעוּ דֹרְתֵיכֶם פִּי בְּסֻפּוֹת הַשְּׁבָתִי אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאֵי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם. (כג מג)
ג' מצוות שמצוותן בעשרה טפחים, ופסולים למעלה מעשרים אמה. **פִּי בְּסֻפּוֹת** זהו מצוות סוכה. **פִּי בְּרָחוּב גְּלוּן** (בראשית יט ב) זהו מצוות עירוב. **פִּי נֹר מִצְוָה** (משלי ו כג) זהו נר חנוכה. וזהו ר"ת **י' כ' ל' מ' נ' ס' ע' פ' - י' טפחים כ' כשר ל' למעלה מ' מעשרים נ' נר ס' סוכה ע' עירוב פ' פסול**. כל הפסוקים הללו מתחילים במילה **פִּי**. והרמז כ' אמה פסולה י' טפחים כשרה. (שמחת הרגלים, ילקוט חמישאי)
פָּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים נְעֻנָּף עֵץ עֵבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל (כג מ) – רמז לארבעת המינים שצריכים להיות אגודים בלולב, כתוב בשיר השירים (ו ז) **אֲמַרְתִּי אֲעֻלָּה בְּתֶמַּר אֲחֻזָּה בְּסֻסְנִי, אֲעֻלָּה ר"ת אתרוג ערבה לולב הדס, וכולם אגודים בְּתֶמַּר הוא הלולב**. (הגר"ח)

שאלות

- א. שור או קשב או עז פי וְנִלְדָה וְהָיָה שְׂבָעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לִי-הָנֹחַ. (כב כז) מה הטעם שהקרבן ירצה דווקא מיום השמיני ולא מיום אחר.
- א. בַּסֶּכֶת תִּשְׁבּוּ שְׂבָעַת יָמִים כָּל הָאֲזָרָה בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בַּסֶּכֶת. (כג מב) דרשו חז"ל (תו"ס) הָאֲזָרָה להוציא את הנשים. כל מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות חוץ מג' מצוות. וסימנך אמר.
- ב. וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרַיִם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵאוּ בְּמִחְנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. (כד י) פרש"י בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְלַמֵּד שְׂנֵיגָדִיר. מה הטעם שקורא לו בֶן אִישׁ מִצְרַיִם והדין הוא שגוי הבא על בת ישראל הולד כשר, והיה לו להתייחס אחר אמו ולא אחר אביו.
- ג. וְהִפְתִּיחַ הַגְּדוֹל מֵאֲחֵיו אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ לְלִבֵּשׁ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרַע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם. (כא י) וְהִפְתִּיחַ הַגְּדוֹל אותיות גדלו. ה' גדול (ילקוט האזובי) ובמדרש – שיהא גדול מאחיו בחמשה דברים, בנוי בכח בעושר בחכמה בכבוד. ואם אין לו, אחיו הכהנים מעשירין אותו, שנאמר וְהִפְתִּיחַ הַגְּדוֹל מֵאֲחֵיו, גדלוהו משל אחיו. ומעשה בפנחס הסתת שמנוהו כהן גדול ויצאו אחיו הכהנים וראו אותו חוצב אבנים ומלאו המחצב לפניו דינרי זהב. מה הטעם שצריך הכה"ג להיות גדול יותר מאחיו.
- ד. וּמִכָּה בַּהֶמְהָ יִשְׁלַמְנָהּ וּמִכָּה אֲדָם יוֹמֵת. (כד כא) מה הטעם שמכה בהמה והוא דיני ממונות נכתב ביחד עם מכה אדם שהוא דיני נפשות.
- ה. וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לִי-הָנֹחַ לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ. (כב טו) במדרש (ויק"ר כז יב) לעתיד לבא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינה בטלה לעולם כל ההודיות בטלין והודיות תודה אינה בטלה לעולם הה"ד (ירמיה לג, יא) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה קול אמרים הודו את י-הוה צבאות פי טוב אלן ההודיות מבאים תודה בית י-הוה זה קרבן תודה. והוא טעון ביאור – מדוע יתבטלו כל הקרבנות ואילו קרבן תודה יתקיים? מדוע הזכיר כאן בשמחת ירושלים קול חתן וקול פלה.
- ו. פִּי אִם לִשְׂאֵרוֹ הִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבָתוֹ וּלְאָחָיו. (כא ב) מה הטעם שבכהן הדיוט הקדים אמו לאביו, ואילו בכהן גדול הקדים אביו לאמו. דכתיב (כא יא) וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא.
- ז. אֶךְ בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי לְכֶם וְעֵנִיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לִי-הָנֹחַ. (כג כז) מה הטעם שיום הכפורים נקבע דווקא בעשירי לחודש השביעי הוא י' בחודש תשרי.
- ח. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יִעָרְכֵנוּ לִפְנֵי י-הוה תְּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם. (כד כח) מה הטעם דכתיב בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בכפל לשון.
- ט. בַּתְּאֵרִיךְ זֶה נִהְפָּכָה סְדוּם, הַחֲלוּ הַעוֹסְקִים בְּמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן, חֲזָרוּ עֲנֵנִי הַכְּבוֹד לְיִשְׂרָאֵל אַחֲרַי חֲטָא הַעֲגָל, הַחֲלַ מְרַדְכִי לְצוּם שְׁלוּשֵׁת יְמֵי הַצוּם שֶׁל אֶסְתֵּר, וּמִיד אַחֲרָיו – הַנֶּס שֶׁל תְּלִיַת הַמֶּן הַרְשָׁע.
- י. אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְּיוֹ. (כא א) מה הטעם שהזכיר הכתוב את איסור טומאת המת בלשון נִפְשׁ, ולא אמר 'למת לא יטמא' או 'לאדם לא יטמא'.
- כ. הוֹצֵא אֶת הַמְּקַלֵּל אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה וְסִמְכוּ כָּל הַשְּׂמַעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל הַעֵדָה. (כד יד) פרש"י - הַשְּׂמַעִים אלו העדים, כָּל לְהִבְיֵא אֶת הַדְּיָנִים. מה הטעם שהעדים והדיינים חייבים לסמוך את ידיהם על ראשו של המקלל?
- ל. שֵׁם כּוֹלֵל ל- קרבן, תורה, אישה.
- מ. וּבַת פֶּהֶן פִּי תִהְיֶה אֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה וְנָרַע אִין לָהּ וְשָׂבָה אֵל בֵּית אֲבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלְּחָם אֲבִיהָ תֹאכַל וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל בּוֹ. (כג יג) מאחר וכתיב וְנָרַע אִין לָהּ למה לי כִּנְעוּרֶיהָ.
- מ. וְשֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מִלְּאֲכָה וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתּוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מִלְּאֲכָה לֹא תַעֲשֶׂה שַׁבָּת הוּא לִי-הָנֹחַ כָּכֵל מוֹשְׁבֵיכֶם. (כג ג) כָּל הַמְּשַׁמֵּר שַׁבָּת כִּהְלַכְתּוֹ, אֲפִילוּ עוֹבֵד עֲבֹדָה זָרָה [פְּדוּר] אֲנֹשׁ — מוֹחֲלִין לוֹ. (שבת קיח:) מהי ההדגשה כִּהְלַכְתּוֹ.
- נ. מצוה על הכהן (כהן הדיוט) להטמא לקרובו הנפטר. שבעת הקרובים, שמצוה על הכהן להטמא להם, הם: א. אביו, ב. אמו, ג. בנו, ד. בתו, ה. אחיו מאביו, ו. אחותו מאביו שעדיין לא נישאה, ז. אשתו. באיזה מקרה אסור לכהן להיטמא לבנו או בתו. והם לא חללים דהיינו שאמם אינה גרושה או חלוצה, ולא גיורת. כמו"כ הוא לא נזיר.
- ס. וַיֹּאמֶר י-הוה אֵל מֹשֶׁה אֵל מֹשֶׁה אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְּיוֹ. (כא א) לא כתיב כאן אָמַר אֵל אֶהֱרֹן משום דהך פרשה נוהג רק בכהן הדיוט ולא באהרן שהוא כהן גדול דאינו מטמא לו' קרובים. (פרדס שמאי). מה הטעם שהתחיל בדין כהן הדיוט שמותר לו להיטמא לשבעת הקרובים, היה לו להתחיל בדין כהן גדול שהוא חשוב יותר.
- ע. וַיֹּאמֶר י-הוה אֵל מֹשֶׁה אֵל מֹשֶׁה אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְּיוֹ. (כא א) פרש"י - בְּנֵי אֶהֱרֹן — וְלֹא בְּנֹת אֶהֱרֹן. מה הטעם שבנות אהרן רשאיות לטמאות למתים.
- פ. פִּי אִם לִשְׂאֵרוֹ הִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבָתוֹ וּלְאָחָיו. (כא ב) מה הטעם דכתיב קָרַב חסר, וְלֹאֲחָתָו הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו כתיב קְרוּבָה מלא.
- צ. שָׂכַר תַּחַת שָׂכַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן פֶּאֶשֶׁר יָמֵן מוּם בְּאָדָם פֶּן יִנָּתֵן בּוֹ. (כד כ) מה הטעם שהוצרכה התורה לפרט שֵׁן תַּחַת שֵׁן, שהרי היינו יכולים ללמוד שן מעין. מה ההבדל ביניהם שהוצרכו להיכתב בפירוש.
- ק. וְקִדְשָׁתוּ פִּי אֶת לֶחֶם אֵל-לֶחֶיף הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי לָהּ פִּי קֹדֶשׁ אֲנִי י-הוה מִקְדָּשָׁכֶם. (כא ה) פרש"י - נָהַג בּוֹ קִדְשָׁהּ, לִפְתָּח רֹאשׁוֹן כָּכֵל דָּבָר וּלְבָרָךְ רֹאשׁוֹן פְּסֻעוּדָה. כתב הרמב"ם - נִצְטוּיָנוּ בּוֹזֵה לְכַבֵּד הַכֹּהֲנִים לְפָאֵרָם וּלְנִשְׂאָם וּנְשִׂיָם מְדַרְגָתָם מְדַרְגָה קוּדְמַת וְרֹאשׁוֹנָה. (סה"מ עשה לב). באיזה מקרה אין חיוב של מצות וְקִדְשָׁתוּ לכהן, והוא לא חלל.
- ר. דָּבָר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי י-הוה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי. (כג ב) למה אנו אומרים בו' בסיון זמן מתן תורתנו', ואנן קיימא לן כרבי יוסי דבז' בסיון ניתנה התורה.
- ר. וְהִפְתִּיחַ הַגְּדוֹל מֵאֲחֵיו - שיהא גדול מאחיו בחמשה דברים, בנוי בכח בעושר בחכמה בכבוד. ואם אין לו, אחיו הכהנים מעשירין אותו. (יומא יח.) על מי נאמר שהיו מגדלין אותו משלהן ומעשירין אותו, ואע"פ שאינו כהן גדול.
- ש. פִּי אִם לִשְׂאֵרוֹ הִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנוֹ וּלְבָתוֹ וּלְאָחָיו. (כא ב) פרש"י - אִין שְׂאֵרוֹ אֲלֵא אֲשָׁתוֹ. מה הטעם שאשתו נקראת שארו. למה לא כתב אשתו בפירוש.
- ת. שוֹר או קשב או עז פי וְנִלְדָה וְהָיָה שְׂבָעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לִי-הָנֹחַ. (כב כז) מדרש פליאה 'מכאן לתחית המתים מן התורה'. והוא טעון ביאור.

תשובות

- א. אדם הראשון הקריב את הקרבן הראשון באחד בשבת. שהרי ביום שישי סרח, ושבת ראשונה לא ניתנה להידחות אצלו, וזה היה ביום השמיני לבריאת העולם. אמר הקב"ה כמו שאדם הראשון הקריב ביום השמיני כך **מיום השמיני והלאה ירצה**. (רבינו אפרים) **א"נ** אמר הקב"ה לישראל לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו השבת, שאין שבוע בלא שבת, ואין מילה בלא שבת. (רבינו בחיי) *
- א. אכילת מצה, מגילה, נר חנוכה ר"ת **אמן**. כל מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות חוץ מג' הללו, כי כל שישנו בבל תאכל חמץ יש בקום אכול מצה. (עטרת זקנים) וכן (במדבר ה' כב) **וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן** - סימן.
- ב. בני נח נחשבו ישראל קודם מתן תורה ולכן המקלל התייחס אחר אביו ולא אחר אמו, ורק כשגדל התגייר מדעתו ונמול. (הרמב"ן, החזקוני, הדר זקנים)
- ג. גדול הוא ממיכאל השר הגדול, דכתיב (טו יז) **וְכָל אֲדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֵאֵל לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צִאתוֹ**. דרשו רז"ל אפילו אותן שכתוב בהן (יחזקאל א) **וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אֲדָם**, אפילו מלאכים לא יהיו באהל מועד. וכהן גדול נכנס לפני ולפנים ומתפלל על ישראל ומקטיר קטורת. (מושב זקנים) ואמרינן 'מיכאל הכהן הגדול שר אפוטורפוס של ישראל'. שבשעה שנחנך בית המקדש, שם הקב"ה שני כהנים גדולים. אהרן הכהן למטה, והמלאך מיכאל השר הגדול למעלה, וכמו שרמזו בפסוק, "כי היום ה' נראה אליכם", "נראה", הם אותיות "אהרן", ו"אליכם", הם אותיות מיכאל. ששניהם נתמנו כהנים גדולים, זה בבית המקדש בעולם הזה, וזה בעולמות העליונים. לפיכך לא ראוי שהכהן הגדול יהיה פחות מאחיו הכהנים אלא גדול מהם.
- ד. דינם שווה בדיני נפשות ובדיני ממונות לענין דרישה וחקירה. **משפט אהד**, משפט של אחד הקב"ה שהוא אחד, אותו משפט שנתן לכם בהר סיני לא כמשפטי העכו"ם ודיניהן. (רבינו בחיי) ורש"י פירש - וְכָאֵן דְּבַר בְּעוֹשֵׂה בְּבֵהמָה חֲבוּרָה, וּבְמִפְּהָ אָבִיו וְאָמוֹ, אָפְלוּ לֹא הִרְגוּ אֶלָּא עָשָׂה בּוֹ חֲבוּרָה, וְכָאֵן לְהַקְיֵשׁוּ לְמִפְּהָ בְּהִמָּה מִתִּיבִים, אִף מִפְּהָ אָבִיו וְאָמוֹ מִתִּיבִים, פֶּרֶט לְמִפְּהָ לְאַחַר מִיתָה. ואונקלוס וכן תרגום יונתן - **וְדִיקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוּל אֲנָשָׁא יִתְקַטִּיל**. לשון 'קטל'. **א"נ** כאן הוסיף דין מכה הגר ובהמתו. וכן שלעיל מדובר שהכהו במקום מסוכן וכאן מדובר שהכהו במקום שאינו מסוכן. (הראב"ע) ו"א שלעיל מדובר על בית דין של מטה, וכאן מדובר בב"ד של מעלה במקרה והמזיק או ההורג התחמק מן הדין. (עבודת הקודש)
- ה. הודאה למקום על חסדו וטובותיו לא נגמרים לפיכך תמיד יקריבו קרבן תודה. ואמרו חז"ל 'שלשה מוחלים להם עוונותיהם' ואחד מהם 'חתן'. לעתיד לבוא כתיב (ירמיה נב) **כִּי אֶסְלַח לְאַשֵּׁר אֲשֵׁאִיר**. יהיו הכל דומים לחתן שנמחלים עוונותיו, וכן תאמר (קהלת ב' ב) **וְלִשְׁמִיחָה מֶה זֶה עֲשֵׂה הֲלֹא כְּתִיב וְגִילוּ בְּרַעְיָה** (תהלים ב' א) כדי שלא יבוא לידי חטא, לזה אמר קול **ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה**, דהשמחה תהיה כשמחת חתן וכלה אשר עוונותיהם נמחלים, ודרשו חז"ל (פסחים ק"ב). הודו לה' שגובה חובתו של אדם בטובתו: **עשיר בשורו, ואת עני בשויו**, וכן כאן ישמחו בה' ויאמרו (ישעיה יב א) **אודך י-הוה פי אנפת בי ונתפזרנו בגויים וע"י זה גבה חובתנו על כן מביאים תודה בית ה' להודות על הצרות שיצאו ע"י לחירות. ושאר הקרבנות באים לכפר על חטא. ולעתיד לבוא (ישעיה יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי פי מלאה הארץ דעה את י-הוה כמלים לים מכסים** * (אמרות ה) ודאי שהיא אמו, וכדי לדרוש כי אין צריך לומר אמו אלא אפילו לאביו שאפשר להסתפק בו אם הוא אביו יטמא. אבל בלא יטמא' בכהן גדול הקדים את אביו, כי אין צריך לומר אביו שהוא ספק אלא אפילו לאמו שהיא ודאי לא יטמא. (רבינו בחיי) *
- ז. זכות אברהם איננו שנתנסה בעשור ומל עצמו בעשור. [שביום הכפורים נמול אברהם, ובכל שנה ושנה הקב"ה רואה דם הברית של מילה של אברהם אבינו, ומכפר על כל עוונותינו. פדר"א פכ"ט] וזכות יצחק שהיה נסיון עשירי וזכות יעקב שנתברך בעשור בפסוק (בראשית כו כח) **וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱ-לֹהִים עֲשָׂרָה תִּיבוֹת** ואמר (בראשית כח כב) **עֲשָׂרָה אֲעֲשִׂרְנִי לָךְ**. והתחיל אף רמז לג' אבות שראשי תיבות של שמותם (אברהם יצחק יעקב) ביגמטריא אף. (ר אפרים) *
- ח. חם היה לחם הפנים ביום הלקחו דהיינו בשבת הבאה כמו שהיה חם בשעת נתינה על השולחן דהיינו בשבת הקודם. **שְׁנַאָמָר (ש"א כא ז): לְשׁוֹם לָחֶם חוֹם בְּיוֹם הַלְקָחוֹ**. (תגינה כו:) וזה רמז הכתוב **ביום השבת ביום השבת**, היינו בשבת הבאה **יערכנו** היה חם כ"כ כמו בשעת עריכתו על השולחן. (פרדס שמאי) *
- ט. ט"ז ניסן הוא יום קצירת העומר.
- י. ישראל יש לו השארת נפש לאחר מיתתו. (פענה רוא) ולכך מת גוי אינו מטמא. **א"נ** לפי שסבת המיתה היא שהנפש נפרדת מהגוף. (הרד"ק) **א"נ** כינה הכתוב את הגוף המת בשם **נפש** כי היא העיקר באדם והגוף נקרא על שמה. (החינוך מצוה רסג).
- כ. כפרה היא על חטאם - משום שבבית הדין נדרשו העדים לחזור על דברי המקלל, והדיינים אף הם נאלצו לשמוע אותה מפי העדים, לפיכך נתבקשו לכפר ולנקות את השפעת הקללה הנוראה על ידי שסומכים ידיהם עליו, והוא מלבד את עוונותו שלו, ישא גם את חטאם. (פניני הגרי"א) לומר עון זה שאנחנו עושים להזכיר את השם יהי על ראשך כי אתה גרמת לנו. (הרא"ש)
- ל. לחם - **פי את לחם א-להיך הוא מקריב** (כא ה) תרגום אונקלוס קורבן. **לחם** זו תורה, כמה דאת אמר (משלי ט ה) : **לכו לחמו בלחמי**. (ילקו"ש בראשית כה). **פי אם הלחם אשר הוא אוכל** (בראשית טו) הלחם היא כנוי על אשתו, תרגום אונקלוס **אנתתיה**. כענין שכתוב (שמות ב) **קראן לו ויאכל לחם**. וכתוב (משלי ל) **אכלה ומחתה פיה**. וכן באר בסמוך **פי אם אותך באשר את אשתו**. (רבינו בחיי)
- מ. מעוברת איננה אוכלת מלחם אביה, אע"פ שבשעת הגירושין או בעת שהתאלמנה לא היה ולד. לכך כתיב **בנעוריה**. (החזקוני בשם המדרש)
- מ. מחשבה, דיבור ובמעשה צריכה להתבצע שמירת השבת ורק אין שמירת השבת היא מושלמת וזוהי ההדגשה **פֶל הַמְשַׁמֵּר שֶׁבֶת פְּהִלְתָּנוּ מוֹחְלִין לוֹ רַק שְׁמִירָה מְעוּלָה כְּגוֹן זֶה הִיא מוֹעִילָה לוֹ כְּדִי שִׁימְחֵלוּ לוֹ עַל כָּל עוֹנוֹתָיו**. (בניהו - שבת ק"ח) *
- נ. נָפֵל הוּא כִּינּוּי לְתִינוּק שֶׁנִּפְטַר בְּתוֹךְ 30 יוֹם או שֶׁנִּפְטַר בְּמַעַי אִמּוֹ הִרִי אֲבִיו הִכְהֵן לֹא רִשָׁא לְהִיטְמָא לְבָנוּ וּלְבָתוֹ אִם נוֹלְדוּ נָפֵל. (ספרא)
- ס. סמך טומאה לטומאה - דלעיל מיניה כתיב (כ כה) **אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטִמְאָה**. לפי שכהן גדול אינו מטמא בשום טומאה לעולם וכהן הדיוט מטמא במקצת לשבעה קרוביו. (הרוקח, רבינו אפרים)
- ע. עבודה הכהונה בבית המקדש היא בזכרים ולא בנקבות לפיכך רשאיות להיטמא למתים. **א"נ** לפי שהנשים גרמו מיתה לעולם לכך רשאיות להיטמא למתים. (הרוקח) לכך אמר הכתוב (ירמיה טו יט) **וְלִמְדִנָּה בְּנוֹתֵיכֶם נְהִי**, שהן הביאו מיתה שיש בה נהי והם הולכות לפני המיתה. (מושב זקנים)
- פ. פסולה אשתו אינו מטמא לה לכך כתיב חסר, ורק אם אשתו כשרה מטמא לה. אבל באחיו ובאחותו אפילו הם מזמרים מטמא להן לכך כתיב מלא. (טעמא דקרא)
- צ. צומחת השן כשהאדם גדל ואינו נולד עמה, לעומת העין שנבראה עם האדם. ועוד ששן אינה אָבֵר מרמ"ח האיברים שהרי אין לה בשר וגידים ועצמות, אלא היא כלי טחינה. בדרך זו יש לבאר את שאר הדברים שהתורה פירטה שהם: יד, רגל, כויה, פצע, חבורה, שיש בכל אחד דבר שאינו בחבירו. (ר בחיי) קטן והוא כהן אין חיוב של **וְקִדְשָׁתוּ**, דהא כתיב **פי את לחם א-להיך הוא מקריב** וקטן לאו בר עבודה הוא. (מג"א או"ח רפכ ו) *
- ר. ראוי היה שתינתן תורה בשישי בסיון רק שמשנה רבינו ע"ה הוסיף יום אחד מדעתו על ימי הגבלה משום דדרש (שמות יז) **וְקִדְשָׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר**. היום כמחר, מה למחר - לילו עמו, אף היום - לילו עמו. ומגן הדסכים הקדוש ברוך הוא על ידו - דלא שריא שכינא עד צפרא דשבתא. (שבת פו:) נמצא דבזה גופא שלא ניתנה תורה בשישי בסיון הדבר הזה בעצמו נתחזקו יסודי תורתנו להאמין באמיתת דברי חכמים. לכך אנו אומרים שהוא זמן מתן תורתנו. * ראוי ישיבה - היו מגדלין אותו משלהן ומעשירין אותו כדאמרינן לגבי כהן גדול בסיפרא וביומא (דף יח). **וְהִפְתָּה הַגְּדוֹל מֵאַחֵיו** גדלוהו משל אחיו. (רש"י תענית כא. ד"ה מלך) (עבוד מלך)
- ש. שארית וקיום לאיש בעולם גורמת האשה לבעלה בכך שהיא מולידה לו בנים. וכן יוסף אמר לאחיו (בראשית מז ז) **וַיִּשְׁלַחְנִי א-לֹהִים לְפָנֶיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאִרִית בְּאָרְץ**. תרגום אונקלוס **שְׂאִרָא** - שאר. (הכנה והקבלה) **א"נ** לפי שאשתו מפרנסתו והרי היא שארו, היינו מזונו הקרוב אליו דכתיב (שמות כא י) **שְׂאִרָה**. לא ירָע. פרש"י - מְזוֹנוֹת. (רשב"ם) וכל אשתו כגופו דמיא אע"פ שלא נבראת עצם מעצמו כ"א זאת הפעם ביצירה ראשונה מ"מ מאחר שלדורות היא מאירה עיניו בשארו ומזונו, ע"כ ראוי שיטמא לה. ולא אמר אשתו בפירוש כדי לפרש הטעם למה הוא מטמא לה. (כלי יקר) *
- ת. תכלית בריאת האדם להגיע לשלימות בעוה"ב בתחית המתים שאל"כ נמצא שהבהמה עדיפה מהאדם שהבהמה כשנולדת מיד היא הולכת שהרי שור בן יומו קרוי שור כאשר יולד בן יומו הוא בשלימותו אוכל ושותה ובדעתו כמו שור הגדול רק עדיין אינו נתגדל כל כך בגדלו ובעיניו משא"כ אדם מבחר שברואים הולך ומתגדל בבנין וחזקו גופו ובדעתו בחכמתו ובנסיונותיו תמיד מוסף והולך דעת כל ימי חייו עד יום האחרון והוא תמיה כי ביום מלאת בשכלו ובדעתו הוא הולך אל בית עולמו ועל מה ולמה ה' לו כל למוזו והכנתו הלא בעולם הנשמות אין צריך לכל זה אלא מוכח מזה תחית המתים שאז יעמדו הכל בגופם ובתוארם ובשכלם ובדעתם. (תורת משה - זוה"מ פסח)

מקורות / חידודון *

א. ומיזם השמיני והלאה ירצה - אמר הקב"ה אם ישחט ביום ראשון יהא נראה כשוחט לשם שמים וארץ שנבראו ביום א' ואם יום ב' יהא נראה כאילו שוחט לרקיע שנעשה ביום ב' וביום ג' לים וליבשה וביום ד' לשם מאורות וביום ה' לשם שרצים וביום ו' לשם אדם, אלא ימתין עד שבעה ימים וידע שבראתי העולם בששת ימים ונחתי בשביעי וישחט לשמי. (בעה"ט)

תשובות נוספות - מחשש שהוא נפל. (בכור שור) משום שכל הפורש ממקום צהנה וטומאה טעון פרישה שבעת ימים לפני שיכנס למחנה שכינה. כדוגמת זב מצורע וטמא מת. (חזקוני) יש צורך שיעברו על הקרבן 7 ימים, רמז לשבעת ימי בראשית. (ריקנאטי)

ו. כתב הראב"ע - וטעם להזכיר אמו קודם האב כי הזכיר חי יותר מהנקבה ברוב הפעמים, ולרוב תמות אמו לפני אביו. **מדוע בכהן גדול הקדים את אביו לפני אמו, ההיפך מכהן הדיוט?**

כהן גדול נמשח אחרי שאביו מת והוא ממלא את מקומו, כדכתיב (ו' ט) **וְהִפְתָּן הַמִּשְׁחָה תַּחְתֵּי מַגְבֵּי**. אם כן אצל כהן גדול קודמת תמיד טומאת האב לטומאת האם, משום שאף אם אמו מתה קודם הרי עדיין לא היה כהן גדול. (מ. ש. ת.)

ז. **פָּסַל לָךְ שְׁנֵי לֵהֲת אֲבָנִים קְרָאשָׁנִים**, אימתי ירד משה מן ההר? אמר רבי יהודה בר שלום: ק"כ יום עשה משה אצל הקב"ה. כיצד? בשישה בחודש נתן להם עשרת הדברות וכתוב בו: **וַיִּמְשָׁה עֲלֶיהָ אֵל הָאֱלֹהִים** ועשה שם ארבעים יום כ"ד מסיון וי"ו מתמוז, הרי מ' יום. ירד ב"ז בתמוז ראה את העגל ושבר את הלוחות. וחזר ועלה בעשרים. עשה שם עשרה מן תמוז וכל חודש אב הרי ארבעים יום. עלה בראש חודש אלול כשא"ל פסל לך. עשה שם אלול כולו ועשרה מתשרי. וירד בעשור והיו ישראל שרויים בתפילה ותענית. ובו ביום נאמר לו למשה: **סִלַּחְתִּי כְּדָבָרְךָ**. וקבעו הקב"ה יום סליחה ומחילה לדורות, שנאמר (ויקרא טז) **כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְ-הוָה תְּטַהֲרוּ**. מדרש תנחומא פרשת כי תשא סימן לא

ח. **סִילֹקוּ כְּסִידוּרוֹ**. לענין שהיה רך ומה שאמר הפסוק חום ביום הלקחו לאו דוקא אלא דחם לא היה דאיכא מ"ד במנחות (דף צה:) שהיא נאפת מערב שבת ואי אפשר. שישמור החום עד השבת אם לא שנאמר לדבריו נשאר בתנור לשמור חומו עד השבת בבקר. (תוס' - הגיגה כו:)

גַּם גְּדוֹל נַעֲשֶׂה בְלָחֶם הַפָּנִים, קְסִידוּרוֹ קָדַם סִילֹקוֹ - טעם לגס זה ללמדנו על התורה שרמוזה בלחם הפנים שיהיה התלהבות וחמימות חשק האדם בה בסוף שעת לימוד שנתייגע כהתחלת שעת לימודו שעדיין לא יגע. (בן יהוידע - שם)

ובמסכת שבת (ק"ט:) **בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי** לומר העורך שולחנו בשתי הלחם ובוצע - יזכה שיערכנו בשבת האחרת. וכן שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושולחן ערוך ומטתו מוצעת - מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו - מלאך רע אומר: יהיה רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו. (ילקוט האזובי)

מ. **עַל דֶּרֶךְ הַרְמִזוּ נִיתָן לְהוֹסִיף** ששמירת השבת צריכה להיעשות באהבה גמורה: אהבת המחשבה, אהבת הדיבור ואהבת המעשה, וכנגד שלושת האהבות הללו נשנו ל"ט מלאכות האסורות בשבת, ששלושה פעמים 'אהבה' עולה בגימטריא ל"ט, כמנין המלאכות האסורות בשבת. (בניהו שם)

טַעַם לְמַסְפֵּר זֶה מאת השם יתברך היה כך לעשות אזהרת שבת כמספר ט"ל, לרמוז אף על פי שחומר האדם מצד טבעו יראה את השבת כמשא כבד מכה אזהרותיו, הנה האדם צריך להתגבר על חומרו וישמור שבת במנוחה, שיהיה נח לו בשמירתו כמו הטל שירד בנחת, וכמו שנאמר (דברים לב, ב) **תִּזְלַף כַּטֵּל אֶמְרָתִי**. וזה שאמר פל המְשַׁמֵּר שֶׁבֶת קִהְלַחְתּוֹ דִּיקָא, רצונו לומר תהיה נוחה עליו שמירתו כמו הטל' הרמוז בהלכות השבת. או **יובן** הכוונה כמו הטל שירד בהסתר כן האדם ישמור השבת בהסתר שהוא הרהור הלב, וכיון דשומרו גם בהרהור שהוא בהסתר אז כדאי הוא לכפר אפילו על עון עבודה זרה.

וְדָרַךְ דָּרַשׁ אֶפְשֵׁר לִיתֵן טַעַם דאע"ג דישאל בכל אופן הם בנים דק"ל כר"מ כמ"ש הרשב"א ז"ל בתשובה ואב שמחל על כבודו כבודו מחול מ"מ בזיונו אינו מחול כמ"ש הפוסקים וכתוב (במדבר טו לא) **כִּי דָבָר יְ-הוָה בְּפִי**. אך כאשר ישמרו שבת כהלכתו כי ה' ברא העולם בו ימים וכביכול נה בשביעי א"כ אנו מודים דכ"ע דיליה ומצי מחיל ולכן בשמירת שבת נמחל אפילו על עבודה זרה.

והגם דכתב הרמב"ם ז"ל **דבימי אנוש לא היה ע"ז ממש** אלא היו עושים כוכב או מזל לאמצעי. אפשר דדור אנוש היו טועים בכך אבל אנוש עצמו היה עע"ז גמורה אלא שאומר לדור להמשיכם בתחילה בטענת אמצעי וז"ש אפילו עע"ז כאנוש דייקא שהוא עצמו היה עע"ז ממש ואפ"ה נמחל לו. (מראית העין - שבת קיח:)

ק. ונפקא מינא בכהן בעל מום וכהן קטן וכן **בכוהנת** - שאינם עובדים בבית המקדש אך אוכלים מן הקרבנות.

הגרע"א דחה זה דהא כהן בעל מום מצוה לקדשו כדאיאת בספרי אע"ג שאינו ראוי לעבודה. (מ"ב רפב ס"ק טו ושעה"צ אות טו) (עבד המלך)

ואפשר לומר ממה שדרשו חז"ל (סוטה כג, ב) את הכתוב **בְּנֵי אֶהְרֹן** - ולא בנות אהרן, שלא נאסר על אשת כהן ובת כהן להיטמא למתים. ומכאן אתה למד שכל פרשת אמור נאמרה אל הכהנים ולא אל הכוהנות, ובכלל זה מצות 'וקדשתו' שנאמרה רק על כהנים וזכרים.

כתב המנחת חינוך - והנה המ"א סימן רפ"ב כתב מסברתו וכהן קטן אינו מצוה לקדשו דאינו ראוי לעבודה ובאמת כאן מבואר להיפוך אף דאינו ראוי לעבוד מצוה לכבודו וגם קטן אוכל קדשים כמו בע"מ אך שאינו בחלוקה כמבואר בזבחים ובר"מ ע"כ נ"ל לפי דעת הרה"מ דגם קטן וחרש מצוה לכבדם. והנה כהן פ"ד וכ"ש נ"ל דגם כן מצוה לכבדם. אך לשיטת הפוסקים דמותר אף בנשים פסולות מן התורה כמבואר לעיל מכל מקום דוקא לענין קדושת הזיווג אבל הוא אוכל בקדשים ככל בע"מ כמבואר בתורה וכתות כו' ע"י בח"מ אם כן היו כמו בעל מום ומצוה לכבדו. (מנחת חינוך - רסט)

ר. זו שאלת המגן אברהם על שו"ע תצד א, תשובת החת"ס.

כתב המגן אברהם - קשה לי היאך אנו אומרים בשבועות יום מתן תורתנו הלא קי"ל כר"י דאמר בז' בסיון נתנה תורה דהא קי"ל דבעי לפרושי ו' עונות כמ"ש בירור דעה ס' קצ"ו (וכמדומה שראיתי קושיא זו באיזו פוסק) ולדידן לעולם שבועות בו' בסיון. ובאמת הרמב"ם פרק ה' מהלכות אבות הטומאה פסק דא"צ לפרוש רק ג' עונות וכתב הכסף משנה בגירסת הרמב"ם והרשב"א דחכמים סבירא להו ג' עונות ופסק כותיהו ע"ש - וא"כ מנהגנו הוא על פי הרמב"ם ומ"ש ב"ד כר' יוסי היינו לחומרא ומה שקשה עוד להתורה ניתנה ביום נ"א לספיר' דהא יצאו ממצרים ביום ה' והתורה ניתנה בשבת כבר תל' הי"מ דבא לרמוז לנו י"ט שני של גליות ואפשר דהיינו דקאמר יום א' הוסיף משה מדעתו ואין כאן מקומו, בליל שבועות אין מקדשין של הכוס עד צאת הכוכבים דכתיב 'תמימות תהינה' (ע"ה ומ"ב):

ש. פירוש 'שאר' בכל מקום בשר הדבק והקורבן לבשרו של האדם נגזר מלשון שאר כלומר שאר בשרו מלבד בשר גופו ויקראו הקרובים שאר אל כל שאר בשרו. (הרמב"ן - שמות כא ט)

שאריו היא מילה נרדפת לקרובו, כמו שאומרים 'שאר בשרו' מאחר וכל הקרובים כבר מפורשים ונזכרים בהמשך הפסוק **לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנָו וּלְאֶחָיו**, על כרחך ששאריו בא לרבות את אשתו. גם מהמילים **הַקָּרֵב אֵלָיו** למדים זאת, שהרי אין לך קרוב לאדם יותר מאשתו. והראיה שרק באשתו הדין הוא שכל קרוביה פסולים להינשא לו כאילו הם קרובים שלו. (פניני הגר"א)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
 התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadlan018@gmail.com לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת